

Open call

Onderzoek naar de geschiedenis van de Vereniging voor het Museum van Hedendaagse Kunst te Gent (1957-1969)

Algemeen

De geschiedenis van het Stedelijk Museum voor Actuele Kunst (S.M.A.K.) moet nog geschreven worden. Het ontstaan van het eerste Belgische museum van hedendaagse kunst is nochtans een bijzonder boeiend verhaal, dat bovendien unieke perspectieven biedt op de naoorlogse situatie van de levende kunst in België.

Het S.M.A.K. heeft zijn bestaan te danken aan de Vereniging voor het Museum van Hedendaagse Kunst (V.M.H.K.), een groep geëngageerde kunstliefhebbers die onder leiding van initiatiefnemer Karel Geirlandt vanaf 1957 zou ijveren voor de totstandkoming van haar statutaire missie: een autonoom Museum van Hedendaagse Kunst. Dat doel werd uiteindelijk na twee lange etappes bereikt. In 1975 werd het Museum van Hedendaagse Kunst opgericht. Na meer dan twee decennia te zijn gehuisvest in het Museum voor Schone Kunsten, kreeg het museum in 1999 eindelijk een eigen gebouw en een nieuwe naam: Stedelijk Museum voor Actuele Kunst (S.M.A.K.).

Het onderzoeksproject handelt over de eerste dertien jaren van de Vereniging voor het Museum van Hedendaagse Kunst. Zowel de intellectuele en artistieke inzichten van Karel Geirlandt als de vele activiteiten van de V.M.H.K. komen aan bod. Daarnaast wordt grondig ingegaan op de (rol van de Vereniging bij de) ontwikkeling van het artistieke landschap in België en Europa in de periode tussen 1957 en 1969.

Mogelijke onderzoekstopics

Zonder exhaustiviteit te claimen kunnen volgende deelonderzoeken worden onderscheiden:

- De aanloop naar de werelttentoonstelling van 1958 en de hausse van nieuwe initiatieven in verband met hedendaagse beeldende kunst (Vereniging voor het Museum van Hedendaagse Kunst (Gent), Raaklijn (Brugge), Celbeton (Dendermonde), G 58 (Antwerpen), het Modernistisch Centrum (Antwerpen)), de stichting van het Nationaal Centrum voor Moderne Kunst en de Forum-tentoonstellingen die tot stand worden gebracht in de Sint-Pietersabdij in 1961, 1962 en 1963.
- De werelttentoonstelling van 1958 en de impact op de receptie van de moderne kunst in België.
- De correspondentie tussen de A.P.I.A.W. (Luik) en de Vereniging voor het Museum van Hedendaagse Kunst.
- De situatie van de moderne en hedendaagse kunst in Gent tussen 1957 en 1969 en de relatie van de Vereniging voor het Museum van Hedendaagse Kunst met andere Gentse kunstinitiatieven (waaronder Galerie Elmar, Galerie Vyncke-Van

Eyck, Galerij Richard Foncke, Galerij Kaleidoscoop, Galerij Kunstforum, Galerij Plus-Kern,...).

- De aankopen van de Vereniging voor het Museum van Hedendaagse Kunst: historiek van de verwerving van de werken, de verhouding met de betrokken kunstenaars en de inhoudelijke betekenis die destijds aan de werken is toegeschreven (in vergelijking met deze die er nu aan wordt toegekend).
- Een inventaris van de belangrijke verzamelaars die in Gent en de rest van België actief waren tussen 1957 en 1969 en de relaties met het Museum voor Schone Kunsten van Gent (heel in het bijzonder de case van de collectie van Philippe Dotremont).
- De internationale contacten van de Vereniging voor het Museum van Hedendaagse Kunst en de rol van de V.M.H.K. in de internationale carrières van Belgische kunstenaars (met bijzondere aandacht voor de selectie van de Belgische deelnemers aan *Documenta II* (1959), *Documenta III* (1964) en *Documenta IV* (1968)).
- De up-to-date-avonden van de Vereniging (met onder meer Jan Walravens (1960), Michel Seuphor (1961), Karel Appel (1962), Pierre Restany (1963), Henri Van Lier (1964), René Berger (1965), Paul Haesaerts (1966), Martial Raysse (1967), Frank Popper (1968) en Jean-Pierre Raynaud (1969)).
- De kruisbestuivingen tussen verschillende kunstvormen (architectuur, beeldende kunst, film, literatuur, dans, theater,...), met bijzondere aandacht voor de rol van actoren als André Blavier, Paul De Vree, Geert Bekaert, Marc Callewaert, Michel Seuphor,...
- De rol en functie van Belgische en Gentse tijdschriften in de periode 1957-1969, meer bepaald *Het antenneke*, *Cyanuur*, *Het vijfde wiel*, het provo-tijdschrift *Eindelijk*, *Yang* en *Daele*.
- De rol van mecenas Maurits Naessens (Bank van Parijs en de Nederlanden) in het nationale en Gentse kunstgebeuren (en de contestatie hiervan door onder meer Roger Raveel en Hugo Claus).
- De totstandkoming en de inzet van de tentoonstelling *Figuratie en defiguratie. De menselijke figuur sedert Picasso* (10 juli-4 oktober 1964, Museum voor Schone Kunsten, Gent) (selectiecomité: Emile Langui, Robert Giron, Jean Dypréau, Paul Haesaerts, Paul Eeckhout, Georges Chabot, Karel Geirlandt, Marc De Cock).
- Mei '68 in Antwerpen, Brussel en Gent.
- Het censuurdebat in Vlaanderen (met onder meer aandacht voor Dees De Bruyne, Walter Schelfhout, Jan Emiel Daele, Herman J. Claeys, Julien Weverbergh, Hugo Claus)
- De rol van de 'Vereniging-boys' bij de totstandkoming van het aankoopbeleid van het Museum voor Schone Kunsten en de tussenkomst van de Gentse gemeenteraad in deze.
- De activiteiten van de Gentse collectieven Nieuwe Rococo (met onder meer Leo Copers) en Plus (met onder meer Yves De Smet).
- De activiteiten van Karel Geirlandt als tentoonstellingsmaker (onder meer de *Triënnale van de Zuidelijke Nederlanden* (Eindhoven, Gent, Breda, 1966), *Objart-Objecten door kunstenaars* (Antwerpen, 1967), de *Triënnale voor Plastische Kunsten* (Brugge, 1968), *Kontrasten 1947-1967* (Antwerpen, 1968) en *Beelden in het Zuidpark* (1969)).

- De stichting van Proka (Promotors Koninklijke Academie (Gent)) en de relaties met de Vereniging voor het Museum van Hedendaagse Kunst.
- De grafiekuitgaven van de Vereniging en het Forum van de Grafiek (Sint-Pietersabdij, Gent, 1969).
- De introductie van de conceptuele kunst in België, met specifieke aandacht voor Gent.

Onderzoeksomgeving: The Mobile and Temporary Studio for Research and Production

De Studio is een mobiel, tijdelijk en multidisciplinair platform voor onderzoek en productie. Beoogd wordt een groep samen te stellen van 12 tot 15 master-studenten (of personen met een gelijkwaardig onderwijs- en onderzoeksniveau). De samenstelling van de onderzoeksgroep is heterogeen, zowel qua opleiding als wat specifieke vaardigheden betreft. De intrinsieke motivatie van de individuele onderzoekers staat voorop, eerder dan extrinsieke prikkels (zoals studiepunten of certificaten). De Studio stelt zich tot doel om diepgaand onderzoek te verrichten dat uitmondt in producties (zoals presentaties, symposia, publicaties, tentoonstellingen).

De Studio heeft als doelstellingen:

- het zoeken en bestuderen van archiefstukken over de werking van de Vereniging van het Museum van Hedendaagse Kunst,
- het voeren (en editen) van interviews met iedereen die betrokken was bij de Vereniging en verwante organisaties,
- het reflecteren over de hogergenoemde onderwerpen en het articuleren ervan in een veelvoud van media,
- het reflecteren over de manieren om aan onderzoek te doen,
- het reflecteren over de manieren om onderzoek te vertalen in publiek toegankelijke producties,
- het documenteren en archiveren van het onderzoeksproject zelf.

De activiteiten van de Studio:

- maandelijks groepsbijeenkomsten, tussentijdse individuele bijeenkomsten, interviews, onderzoeksuitstappen, lezingen/presentaties,...
- over de voortgang van het project wordt een blog (of een website) opgestart. Het updaten valt onder de verantwoordelijkheid van een van de leden van de Studio.

Profiel van de kandidaten

-De kandidaten moeten ingeschreven zijn als master-student (of moeten over een gelijkwaardig onderwijs- en onderzoeksniveau beschikken).

De volgende kennisgebieden zouden moeten worden gecoverd:

- geschiedwetenschappen,
- sociologie/politieke wetenschappen,
- kunstwetenschappen (alle disciplines),
- film- en televisiestudies,
- journalistiek,
- kunst (alle disciplines),
- grafische en tentoonstellingsvormgeving.

Overzicht van de aanmeldingsprocedure

-Koen Brams geeft een lezing over het project op 21 oktober 2017 om 14.00 uur in het kader van de Dag van de Vrienden van het S.M.A.K. Na de lezing kunnen kandidaten een kennismakingsgesprek voeren.

- De kandidaten die zich willen aanmelden, dienen een c.v. en een brief met een motivatie te sturen naar volgend adres: koen.brams@skynet.be
- De kandidaten krijgen een bevestiging van de ontvangst van hun vraag tot aanmelding en een overzicht van de verdere procedure.
- Deadline voor aanmelding: 26 oktober 2017.
- Selectie van de onderzoekers: eerste helft november 2017.
- Start van het onderzoeksproject: 15 november 2017.

Coördinator van de Studio

Koen Brams is zelfstandig onderzoeker, curator en publicist. Hij is voormalig directeur van de Jan van Eyck Academie (2000-2011) en voormalig hoofdredacteur van het tweemaandelijks tijdschrift *De Witte Raaf* (1991 tot 2000). Hij is de samensteller van de *Encyclopedie van fictieve kunstenaars* (Nijgh & Van Ditmar, 2000; Eichborn Verlag, 2003; JRP/Ringier, 2011).

Recente boekpublicaties:

- Matt Mullican: Im Gespräch/Conversations*, DuMont, Keulen, 2011 (samen met Dirk Pültau);
- Opus 1. The Artist's Beginnings*, Roma Publications, Amsterdam, 2015 (samen met Ulrike Lindmayr & Dirk Pültau).

Recente tentoonstellingen:

- De doorbraak van de 'conceptuele kunst' in België. Het geval Fernand Spillemaeckers. Deel 1: Naar een 'marxistisch formalisme'* (in samenwerking met Dirk Pültau), in: Museum M, Leuven, 12 september-11 november 2013;
- La morte addosso. De (anonieme) kunstproductie van Alessandro en Schède (1966-1980)* (in samenwerking met Ulrike Lindmayr en Dirk Pültau), in: LLS 387 ruimte voor actuele kunst, Antwerpen, 3 mei-29 juni 2014;
- Jef Cornelis - TV works*, in the Liverpool Biennial 2014: *A Needle Walks into a Haystack* (curated by Mai Abu ElDahab and Anthony Huberman), St. Andrews Gardens, Liverpool, 5 juli-26 oktober 2014.
- Jef Cornelis - TV works (1964-1997)/Jef Cornelis - Obras de Televisão (1964-1997)*, Galeria da Culturgest, Porto, 23 mei-29 augustus 2015.

Legende bij de foto

Werken van Michelangelo Pistoletto en Andy Warhol in *Figuratie en defiguratie* (1964), foto: Karel Geirlandt